

DET KONGELIGE
FISKERI- OG KYSTDEPARTEMENT

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0030 OSLO

OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET	
/ -	
DATO	23 APR. 2009
AN	EKSP.

Deres ref
08/00549-7

Vår ref
200900186- /MG

Dato
22 APR. 2009

Utkast til lov om fornybar energiproduksjon til havs - høring

Det vises til ekspedisjon datert 13. februar 2009 vedrørende ovenstående.

I Generelt om lovforslaget

Lovforslaget som er sendt på høring inngår som ett element i Olje- og energidepartementets oppfølging av klimaforlikets punkt om fornybar energiproduksjon til havs.

Ved Stortingets behandling av St.meld. nr. 34 (2006-2007) Norsk klimapolitikk, ble regjeringsspartiene enige med Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre om at det skal lages en nasjonal strategi for kraftproduksjon fra havmøller og andre fornybare energikilder. I avtalen heter det at en slik strategi må;

1. se på behovet for særskilt forskningsinnsats og vurdere å opprette et eget senter for forskningsdrevet innovasjon på området,
2. utrede nødvendige lovendringer for å kunne utstede konsesjoner,
3. se utplassering av havmøller i sammenheng med elektrifisering av sokkelen og gjennomføre en arealvurdering for utplassering av fremtidige anlegg hvor hensynet til fiskeriene, det marine miljøet og andre næringer ivaretas.

Lovforslaget er en direkte oppfølging av punkt 2.

Det er positivt at det nå blir utarbeidet et rettslig rammeverk som skal regulere ulike forhold knyttet til fornybar energiproduksjon til havs utenfor grunnlinjen, inklusive anlegg for omforming og transport av elektrisk energi.

På den annen side er det ikke tvil om at utbygging av eksempelvis vindmølleparker av det omfang som enkelte prosjekter antyder, vil kunne medføre betydelige utfordringer for så vel fiskeriaktivitet som skipstrafikk, jf. pkt. 3 ovenfor.

Til høringsnotatets omtale av andre lover bemerkes til orientering at ny lov om havner og farvann er vedtatt av Stortinget i samsvar med Ot.prp. nr. 75 (2007-2008), og forventes å tre i kraft 1. januar 2010. For øvrig bør det i omtalen av havne- og farvannsloven i høringsnotat side 17 første setning, der det står at "*Energitiltak innen territorialfarvannet kan være konsesjonspliktige etter loven § 6, jf ovenfor*", henvises til at det etter havne- og farvannsloven § 9 kan settes vilkår for tillatelse etter havne- og farvannsloven, jf. at det i merknadene deretter omtales nettopp fastsettelse av vilkår, som for eksempel krav til merking.

Med unntak av lovkapittel 7 inneholder lovforslaget ingen eksplisitte referanser til fiskerinæringen. Forholdet til skipstrafikk er ikke særskilt omtalt. Ut over nevnte kapittel ser det ut til å være lagt vekt på en næringsnøytral tilnærming. I høringsnotatet, avsnitt 5.1 vises det til betydelig usikkerhet både mht omfang av slik produksjon og til hvordan utbyggingen vil finne sted. Det kan dreie seg om båndlegging av betydelige arealer og en enkelt vindmøllepark kan utgjøre hele 200 kvadratkilometer (s. 14). Teknologiske begrensninger vil sannsynligvis gjøre grunne farvann – ofte gode fiskefelt – til de mest attraktive områder for fornybar energiproduksjon, pr. i dag i praksis vindkraftanlegg.

Videre vil etablering av produksjonsanlegg berøre skipsfartens sikkerhet, og derved også beredskapsbehovet i forhold til akutt forurensing til sjøs. Dette gjelder i alle farvann den nye havenergiloven er ment å regulere. Etablering av slike tiltak kan også ha stor betydning for muligheten til å kunne regulere skipstrafikken i de aktuelle farvann på en slik måte at sjøsikkerheten bedres og miljørisikoen reduseres. Vi viser til at det i dag er etablert et seilingsledsystem i norsk økonomisk sone på hele strekningen fra Vardø til Røst. I tillegg vurderer departementet andre trafikkregulerings- og risikoreduserende tiltak utenfor territorialfarvannet langs øvrige deler av kysten. Det er derfor særlig viktig at både Fiskeri- og kystdepartementet og Kystverket høres i forbindelse med behandling av tiltak etter loven.

For Fiskeri- og kystdepartementet er det således av svært stor betydning at det etableres gode prosesser som sikrer at alle relevante interesser, herunder hensyn til fiskeriaktivitet og skipstrafikk, jf. også Havrettskonvensjonen art. 60. Nr. 7, blir ivaretatt når arealer vurderes åpnet for utbygging av fornybar energiproduksjon, og ved senere konsesjonsbehandling og detaljplanlegging av konkrete prosjekter.

For å få en god samfunnsmessig kontroll med arealbruk og produksjons- og overføringsanlegg bør lovverket sette minst like strenge krav til utbygninger av nye energianlegg til havs som det som gjelder for industrianlegg knyttet til petroleumsvirksomheten til havs. Vi er derfor enig i at "*[h]ensynet til effektive og*

forutsigbare prosesser for etablering av fornybar energiproduksjon med infrastruktur tilsier at det legges opp til en helhetlig og koordinerende konsesjonsprosess for nye energiproduksjonsanlegg til havs”, slik det uttales i høringsnotatet pkt. 3 siste avsnitt.

II Merknader til lovforslaget

Til § 1-2 (virkeområde)

2. ledd:

For tiltak utenfor territorialfarvannet, bemerkes at det er viktig at det etter forslaget til havenergilov kap. 5 kan settes vilkår som er nødvendige for å sikre sjøsikkerheten både i økonomisk sone og i andre sjøområder over norsk kontinentalsokkel. Det er åpnet for at virkeområdet for ny havne- og farvannslov, jf. Ot.prp. nr. 75 (2007-2008), kan utvides til også å gjelde i norsk økonomisk sone. Havenergiloven vil i et slikt tilfelle være et viktig supplement til, og må ses i sammenheng med, den nye havne- og farvannsloven.

3. ledd:

Bestemmelsen åpner for at departementet *”ved forskrift eller i det enkelte tilfelle”* skal kunne sette hele eller deler av loven til side. Hvis unntak fra loven skal gis ved forskrift må nødvendigvis vanlige utredningsregler følges. Det sies imidlertid ikke noe om når, på hvilke kriterier og etter hvilke prosesser unntak skal kunne gis i *”det enkelte tilfelle”*.

I høringsnotatets merknader til bestemmelsen uttales at *”[b]estemmelsen kan brukes der tiltak omfattet av første ledd kan behandles etter annet lovverk, typisk for energianlegg som utgjør en integrert del av petroleumsvirksomheten, skipsfart eller tilsvarende”*.

Å sette loven helt eller delvis til side er et svært vidtrekkende grep som i utgangspunktet kun bør skje i forskrifts form. Prinsipalt bes således setningsleddet *”eller i det enkelte tilfelle”* tatt ut av lovteksten. Som en subsidiær løsning må presiseringen i merknaden til bestemmelsen tas inn i selve lovteksten, eksempelvis slik: *”Departementet kan i forskrift eller der tiltak omfattet av første ledd behandles etter annet lovverk begrense anvendelsen av hele eller deler av denne lov...”*. (Endringen understreket). I tilfeller der unntak etter alternativ to er aktuelt, forutsettes videre at relevante sektormyndigheter varsles før det tas beslutning.

Til § 2-2 (åpning av areal) og § 3-1 (konsesjon til produksjonsanlegg)

Både beslutning om at et område skal åpnes med sikte på tildeling av konsesjoner og det å gi konsesjon for utbygging er avgjørelser av så stor nasjonal betydning at myndigheten bør legges til Kongen i statsråd, jf. petroleumsloven § 3-3.

Vi har for øvrig merket oss at det åpnes for å gi unntak fra reglene om åpning av areal i særlige tilfeller. (Vår understrekning). Vi merker oss også at det i merknadene til denne bestemmelsen uttales at: *”[u]nnattsadgangen er snever. Dette kan være tilfelle for søknader om tidsmessig avgrensede pilotprosjekter eller tilsvarende, eller for mindre anlegg som er forsyningsanlegg til petroleumsinstallasjoner. Søknader om store produksjonsanlegg*

kan ikke påregnes å bli tatt til behandling". Med denne presiseringen kan en slik dispensasjonsbestemmelse aksepteres. Vi forutsetter imidlertid at søknader om unntak fra hovedreglen i § 2-2 varsles på vanlig måte.

Til § 3-1 (konsesjon til produksjonsanlegg) og § 3-2 (konsesjon på nettanlegg)

Begge paragrafenes andre ledd, siste punktum inneholder bestemmelser om at *"[d]epartementet kan frafalle krav om detaljplan".* I merknad til disse bestemmelsene uttales at *"[d]ette kan være aktuelt der alle relevante forhold er vurdert i konsesjonsvedtaket, og det ikke er uavklarte forhold igjen for en detaljplan".*

Fiskeri- og kystdepartementet er enig i at det bør være mulig å frafalle kravet til detaljplan der alle relevante forhold er vurdert i andre prosesser, men mener det bør gis et klart signal om at unntak fra kravet til detaljplan ikke skal være kulant å få. Etter mønster fra § 2-2 ber vi derfor om at frafall av kravet til detaljplan etter §§ 3-1 og 3-2 skal være begrenset til *"særlige tilfeller"*. Ordlyden i bestemmelsene blir da slik: *"Departementet kan i særlige tilfeller frafalle krav om detaljplan"*. (Endringen understreket).

Til § 3-3 (søknad om konsesjonsbehandling) og § 3-4 (vilkår)

Tre elementer er sentrale i den prosessen loven legger opp til ved utbygging av fornybar energiproduksjon:

1. Areal må åpnes for søknad om konsesjon etter forutgående konsekvensutredninger.
2. Det må søkes om konsesjon.
3. Det skal før utbygging startes opp, foreligge godkjent detaljplan for utbygging og drift av anlegget.

Loven inneholder relativt detaljerte regler for gjennomføring av konsekvensutredninger og konsesjonsprosessen samt også hjemler til stille nærmere vilkår og krav i forskrift. Det er også hjemmelsgrunnlag for forskrift etter lovens § 3-4 til å stille relativt omfattende krav til detaljplaners innhold. Det kan imidlertid ikke ses å være gitt regler om kunngjøring eller høring av slike planer. Dette er en mangel ved lovforslaget. Vi ber om at dette rettes opp i passende sammenheng i lovens kap. 3.

Til § 5-2 (sikkerhetssoner, merking)

Begrepet sikkerhetssoner bør materielt sett omfatte det samme som i petroleumsvirksomheten, jfr. forskrift av 31.august 2001 nr. 1016 om helse, miljø og sikkerhet i petroleumsvirksomheten (rammeforskriften) § 4.

Videre bør merking av innretninger være i samsvar med Kystverkets bestemmelser, som i petroleumsvirksomheten jfr. forskrift av 3. september 2001 nr. 1100 om utforming og utrusting av innretninger med mer i petroleumsvirksomheten (innretningsforskriften) § 72.

Både en nærmere avklaring av begrepet sikkerhetssone, og nærmere krav til merking av innretningene bør skje i forskrift.

Vi merker oss i denne forbindelse at det påpekes i høringsnotatet at det vil være nødvendig med en koordinering mellom energimyndighetene og Kystverket på dette området.

Til § 6-1 (nedlegging av energianlegg)

Fiskeri- og kystdepartementet er enig i at det gis regler som pålegger fjerning ved nedleggelse av energianlegg, og at det også skal legges frem en avslutningsplan ved slik avvikling. Vi anbefaler at det også vurderes muligheten for å stille krav til sikkerhet eller garanti for fjerning av nedlagt anlegg, jf. petroleumsløven § 10-7.

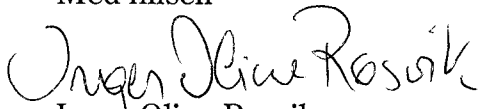
Til lovkapittel 7 Erstatning til norske fiskere

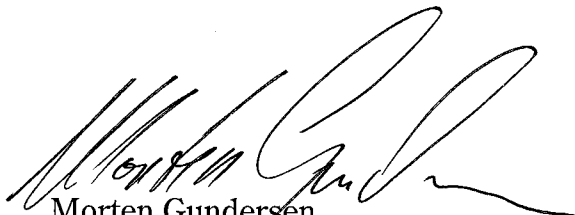
Det bemerkes at en erstatningsordning i utgangspunktet må være sekundær og ikke fungere som en frikjøpsordning for å skaffe tilgang til areal for energiproduksjon.

Bestemmelsene i §§ 7-1 til 7-5 i lovutkastet er tilnærmet likelydende med tilsvarende bestemmelser i petroleumsløven kapittel 8 og foranlediger ikke vesentlige merknader. Vi ber imidlertid om at myndigheten etter § 7-5, 2 ledd legges til Kongen på samme måte som tilsvarende regel i petroleumsløven. I forhold til lovforslaget kapittel 7 skal for øvrig bemerkes at erstatninger etter petroleumsløven dekkes over Fiskeri- og kystdepartementets budsjett, og at det er Fiskeridirektoratet som fungerer som sekretariat for erstatningsnemnden. Når det nå foreslås å etablere en ny erstatningsordning over samme lest forutsetter dette nærmere kontakt mellom berørte parter for å komme frem til omforente regler for hvorledes den nye ordningen skal organiseres.

Avslutningsvis skal bemerkes at lovutkastet etter Fiskeri- og kystdepartementets oppfatning er godt, med enkelte feil og mangler, i den forstand at det synes å gi føringer for forsvarlige prosesser. Det er imidlertid også på det rene at både departementet og underliggende etater vil bli stilt overfor store utfordringer i fremtiden, og må være forberedt på aktiv deltakelse både som høringsadressater når enkeltprosjekter etter hvert kommer til behandling, og i forhold til oppfølgende regelutvikling. Det synes heller ikke å være tvil om at det fortsatt mangler kunnskap om hvorledes bygging og drift av vindmølleparker påvirker livet i havet. Havforskningsinstituttet vil være en sentral premissleverandør her.

Med hilsen

Inger Oline Røsvik
avdelingsdirektør

Morten Gundersen
seniorrådgiver